

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet“ hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Poros alakok.

Székelyudvarhely, jul. 30.

Az a világrész, ahonnan most jövök, a fellegekben kezdődik. Hogy heteken át nem kap esőt a talaj, apró, finum porszemcséi az első szellő érintésére tánczra perdülnek, azután szárnyra kapnak s repülnek a fellegek felé. A levegő toronymagasságra felemeli szürke terhét, mely a szem előtt elzárja a láthatárt. És előttünk áll az égbe vesző portenger, egy álmyszerűen ingó-ringó földrész, amely valóban a szabadság. De aztán jön egy újabb szélroham s szétveri a légszerű porhegyeket. Ahogy ilyen megpaskolt porképlet összeomlik vagy veszettül eltánczol, feltárul előttünk a valóság látványa: a haldokló talaj sápadt növényzetével; a legelő barom és a dolgozó paraszt.

Minden korán érik az idén. Az örökös napfény megtévesztette a gyümölcsöt: sárgulni kezdett, mielőtt az ifjuság pirját megkapta volna. A gyermekség és a vénség fokozatai között nem volt meg az érésben a szelid átmenet. Csupa koravén gyümölcs. De a sok koravén termék között mégis a legértékesebb gyümölcs az, mely engem busít: a koravén nép.

Évenként egyszer felcsapok falujárónak s mintha eközben egész évtizedek telnének el. Ott hagytam valamikor az öregeket fiatal szívekkel s viszontlátom most a fiatalokat öregen. Hogy ügyesedett volna a paraszt gazdasági tevékenysége körében, nem mondhatnám, mert

csak a régi csapáson maradt. Megélhetésének javára kihasználható tapasztalatai nem szaporodtak jobban, mint azelőtt. Értelmiségére nézve nem sulyosabb, csak elégedetlenebb, gyanakvóbb és bizalmatlanabb. Olyan mint a koravén gyermek, aki saját körébe tartozó dolgokon már nem tud örülni, a magasabb körbe tartozó gondolatokat pedig még nem érti meg. Csak szeget ütnek a fejébe s megzavarják az életbölcészletét.

Országunk kormányzata, államháztartásunk igényteljessége és törvényeink nyugati színvonalon állanak. A nép nagy tömege azonban nagyon messze elmaradt a vezetőktől úgy, hogy ma már nem is értik egymást. Így versenyeznek egymással a szarvas és a teknős béka is. A szarvas karcu testével könnyen halad előre, szakadékokat ugrik át s ha az est beáll, messze hegyoromról halod győzelmes bögését. De a teknős béka ott vánszorog valahol a sáros árok-szálon. Negyed évszázadot tudok átugrani visszafelé. Mily óriási változás azóta a felső körökben! Ódonságokká váltak azóta, amire apáink esküdtek meg. Tengernyi modern törvény született; korszakos győzelmet ültek irányeszmék irodalomban, művészetben, felsőbb nevelésben, intézményekben, jogszolgáltatásban. Az öregek, ha városi ifjakra néznek, nagyot sóhajtának, hogy a haladó idő annyira eltávolította őket egymástól. Kik örülhetnek vajjon azon, hogy őket közelebb hozta egymáshoz a haladó idő szeretetben és megelégedésben? És lám, amint vizsgálom a rohanó idők alkotásait és rombolásait, az egykor

ismert falvakban semmi sem figyelmeztet az alkotás áldásaira. A templom a régi, csak hogy nem használják már annyira. A korcsmák mindenütt szaporodtak. De a tanítás megint a régi s a közigazgatás még a réginél is panaszosabb, mert több feladatot végez, kevesebb erővel. A falu a haladás versenyében valóságos teknősbéka maradt.

Lesben áll ma ez az elmaradt tömeg a világ háta mögött s hézagos, tökéletlen, sokszor gonosz értesítésekből vesz tudomást a társadalmat mozgó eszméről és kérdésekről; kiszinezi ezeket gyermek-elméinek gondolataival; összeolvasztja a valóságot a képzelettel, a mesét és az igazságot, a világosságot és a sötétséget s meghempergetvén féltelmiségét abban a zavaros pocsoltyában, mely a vezető társadalomból a falvak árkaiba loccsan: kikerül ebből tudálékos fővel, bizalmatlan lélekkel és fertőzött szívvel.

Keresem azt az erőt, mely a néptömeget a haladás tempóiba bele állítsa a valódi részesévé tegye a szabadelvű fejlődés eredményeinek. Csak hogy ilyen alkalmazott erővel nem találkozom. Sőt még az a poat is hiányzik, amelyben ez az erő bekapaszkodhatnék: hiányzik a népből az életvonatkozása által megkövetelt értelmiség is. Alsóbbrendű lényként él ő egy magasabb szervezetű társadalomban, akit a magasságbrendű életműködésre nem tettek alkalmassá; akinek az elmaradottságát kizsákmányolták, a tévhitre való fogékonyágát kihasználják, akit körülhize-

Székelyudvarhely város polgársága a fehér-egyházi csatasíkon és Petőfi szobránál.

Petőfi Sándor és névtelen hős társai halálának 60-ik évfordulóján a Petőfi szobránál Segesvárt rendezett ünnepély alkalmával Székelyudvarhely város polgárságának koszoruját Pálffy Aladár a következő beszéddel helyezte el:

— A világtörténelem a világ ítélőszéke. Sokszor állott nemzetünk az ítélőszék előtt, megmérettetett, s hála legyen a Gondviselésnek, nem találtatott könnyűnek. Pedig ha megszólalna minden hely melyhez valamely emlék fűzi a magyart, nem lenne néma a legelrejtettebb sziklabarlang s a legmagasabb szikla csucs, az beszélne az oda menekült nők és gyermekek jajjairól, ez azon bátorságról, melylyel honszerző őseink építették sásfészkeiket, a honnan megvédheték e nemzet alkotmányát és szabadságát.

Hősök csontjain foly a Duna, hősök poraiból nő a virág s mégis, ezer év vésszivatarjai után is él a magyar nemzet, él még Magyarország. Igen, mert minél nagyobb volt a veszély, annál közelebb volt a segítség, igen mert mindig akadtak honszerető nagy férfiak, kik a tespedésben levő nemzetet felrázták álmából s aztán vezették vészben, viharban — előre.

Bocskay, Bethlen, Thököly, Rákóczi zászlói mind a szabadságért lengett, Kossuth riadója, Petőfi harci dalai mind a szabadságért, s ez ország függetlenségért állították sorba a harcosokat.

Petőfi, kinek szavára fegyvert fogott az öreg, az ifju, megifjult az agg és férfivá lett a gyermek, Petőfi ki mint üstökös jelent meg a nemzet egén s sugaraival bearanyozta az egész világot. Mint Mózes próféta midőn elvezette népét az ígért földére s aztán az Ur magához szállítá, mint Álmos vezér, midőn megmutatta a magyaroknak a Hun örökséget s

aztán eltűnt — úgy tűnt el Petőfi is a csaták zajában, dicsfényének teljes ragyogásában, betöltvén hivatását, felrázván nemzetét delejes álmából.

Gyöngék a szavaim dicsérni Petőfit, hiába dal, hiába dicsének, ő nagyobb nem iessz, mert nem lehet, mert ő a — legnagyobb. Csak bámulni lehet nagyságát s leborulni előtte, mert ő a nemzet vezető géniussa marad egész nagyságában.

Különösen nekünk székelyeknek, a kiknek oly önzetlen barátja volt, kiknek hajdani erényein oly szeretettel csüngött, nekünk kell mélyen szívünkbe vésní az ő halhatatlan emlékét. A fonóban az ő verseit olvassák, a barázdában az ő dalát dalolja a székely, hogy lelkebe szíva annak minden sorát, méltó követője lehessen neki és az elvérzett hősöknek, a kik 60 éve alusszák álmukat dülő csaták után.

A kegyeletnek csak külső kifejezése midőn évenként megjelenünk sirjuknál és szobránál, igazán méltó tisztelői csak úgy lehetünk, ha szétszórt porából egy parányit lelkünkbe szíva az ott termékeny talajra lel, ha nemes jelleme, hajthatatlan akaratereje, dicső példája új tettekre sarkai.

Elvérzett a szabadságért! Midőn elhangzott ajkáról, ott essem el én a harcz mezején, már élt lelkében sejtelve a nagy tragédiának, már érezte végétét. Vágya, sejtelve teljesült.

Ott esett el a harczmezőn, ott folyt ki a vér ifju szívéből.

Az a kozák dárda, mely szívét átjárta, szabadság templomát döntötte romokba. Az a részeg kozák, a ki dsidájával megölte a dicsőt, nem álmódott arról mennyi vér öntözi még rögét a földnek, a mig a szabadság hatalmas, nagy fája új rügyeket fakaszt.

Telve fájdalommal szívünk csordulásig a midőn eljöttünk hódolni a nagynak, hogy lessze új csillag, a melynek a fénye világít az éjben!?

A Hargita alól, székelyföld szívéből jöttünk el

hódolni, székely anyaváros koszoruját hoztuk lába elé tenni.

Meghajlik a zászló érc alakja előtt s leteszük kezébe a szent fogadalmunk, hogy a nagyságának mindig bámulói, nagy hon szerelmének követői leszünk. Ha újra vész dálná imádott hazánkat, mi reánk számíthat mindnyájan ott leszünk.

Ám Székelyudvarhely város polgárai kegyelete ezzel végleg nem merült ki, évenként itt leszünk bámulni nagyságát és hódolni neki.

*

A fehér-egyházi csatasíkon a közös sirra *Benedek Aladár* a város polgárságának a koszoruját a következő beszéddel tette le:

— Székelyudvarhely város koszoruját hoztam el e sikkra, melyen 60 év előtt eltörtött a nemzeti szabadság zászlója, mint egykor a majthényi sikkon; ma virágos kert e völgy, melyet a nemzeti emlékezetnek örömkönnyyüi öntöznek 60 év után.

Igen, az emlékezetnek örömkönnyyüi öntözik ma sirodát, Petőfi Sándor s mindazokét, kik veled együtt haltak hősi halált!

Mert lehet temető az a hely, melyben a közönséges halandók éltük után megpihennek, temető az a hely, melynek lakóit a feledékenység sötét szárnyával borítja be, a temető az a hely, mely az elmúlásról, a mulandóságról beszél, de lehet-e temető ez a sikk, melyen te estél el s hős társaid, kiknek homlokára a halhatatlanság tüzte fel a nemzeti hálából font koszorút? Ti nem halottak vagytok, hanem a nemzetnek élő emlékezetek, mely a multból történelmet alkot, mely lerántja arcotokról a feledékenység fekete szemfedőjét, Krisztusokká varázsol a nemzet kegyeltes áhitata, hogy a test halála után is hirdessétek a feltámadást!

Ezek a sikkok itt, uraim, még mindig a nemzet jövőjének legtermékenyebb dombjai, ezen osz-

legtek, becsaptak vagy megvettek s végül ott hagyták az ut szélén. Így aztán ezt a derék anyagot sikerült elrontani.

Ijesztően romlott a nép erkölce. Ijesztően megrendült bizalma minden nemesebb eszmény irányában s szívében a szelidebb érzelmek romjain valamely fájdalmas megtorlási vágy ütött tanyát, melyet elárul a sötétebb tekintet, a zárkózottság, a tiszteletlenség és ripókság a szeszámor pillanataiban. Magát a szocializmust legtöbb helyen az urgyűlölet szektájának nevezém. A paraszt nem erősödött, de az önzés ördöge felhízott benne. Ezen sóvár, éhes érzés számára követeli most a szabadságot. A szabadságot, melyet mai alakjában megvet minden intézményes biztosítékaival együtt, mert ezek az emberi boldogsághoz közelebb nem vitték.

Naplementével nem hangzik dal a falu végről. Nincs már jókedve senkinek s a pálinka is csak arra való, hogy fitogtassuk a virtust, amit a józanság gyávasága abroncsba szorit. Burgonya, kukoricza is kevés lesz az idén; új gond fenyeget s ez annyi kölyköt vet, mint a tengeri nyul. Mogorván ballagnak a munkások, lesütött fővel s amint alakjuk a homályba borul s egyet dördül, zörren az ég: úgy vélem, mintha ez emberek feszítő rudakkal megtámadták volna a nagy pénzszekekrényt. Valamikor megaranyozta képzeletemet az édes esti, falusi hangulat. Ma jól bezárjuk az ajtót, mert az az álmodó gondolat kísért, hogy egy nagy csomó haragos ember halad az uton, hogy igen rossz legyen. És nem tudtuk őket rá venni arra az utra, amelyen jók és boldogok lehetnének.

Ez a szomorú gondolat ihlet meg, amikor tollat ragadok hogy őszinte dolgokat írjak a népről és a politikáról.

Egy pusztuló fürdő.

Székelyudvarhely, aug. 7.

Székely büszkeségünket dagasztja az a tudat, hogy Erdély országunk számos hathatós természetes gyógyhatással rendelkezik. Sok, nagyon sok, varázsos, csodaerős, sebet, bajt, betegséget gyógyító vizünk és fürdők van. Ezekkel a sors minket azért ajándékozott meg, hogy a szenvedő emberiség közkincsévé legyünk. Roszszul sáfárkodunk az emberiség vagyonával.

A panaszok így a fürdőzés évadjában megnyilvánulnak mindkét részről. Ugy a fürdőzők, mint a fürdősök görbe szemmel néznek egymásra. Az előbbi úgy véli, hogy a zsebére utaznak, nem nyujtanak semmi kényelmet, a tisztaság, izlés, csin ismeretlen fogalom; a házak pajtaszerűek, berendezésük hiányos, sétautaik rendezetlenek, hideg, meleg fürdői bedőléssel fenyegetnek, piszkosak; az utóbbiak pedig elmondhatják, hogy a közönség nálunk nagyigényű. Nem tud és nem akar hozzászólni, nem követeli a fürdői életet sokkal olcsóbbá tevő pensio és table d'hote rendszer minden vonalon való beállítását. Megkívánja azt még a kisebb fürdőkben is, hogy annyira változatos, saját szája ize szerint szakácsnő művészetével készült ételekből válogasson, mint bármely jobb városi vendéglőben. Elégedetlenkedik, ha az ételek ára, a városi kis vendéglőkében szokásosnál valamivel magasabb. Kevesen jönnek, lehetőleg nagy komfortot követelnek. A berendezés költségeinek nagy nagy kamatjait a keveseknek kell megfizetni.

Jogos a fürdősök az az általános panasza is, hogy tehetősebbjeinknek már derogál a szomszédban fekvő fürdőhelyeket felkeresni, pusztán azon üres hiúságból, mert ott őket amugy is mindenki ismeri, s így az esetleg kifejtett flanczot hamarosan az értékére szállítják le.

De, ha összeolvad, összenő, ha
A porszemekből szikla alakul,
A földrengés sem ingathatja meg!"

Ha minden magyar szíve e törekvés aczél talaja lessz, ha minden magyar kebele a multból sugárzó önbizalom fényével telik be, ha minden magyar keze s munkára esküszik fel, mely a fejlődésnek fundamentuma és ha a lemondás sorvasztó dögvésze lelkünkbe nem üt tanyát, akkor bizton remélhetjük, hogy nagyobb rést fogunk ütni a jövőndő, független Magyarország kapuján, mint amekkorát Botond ütött Bizánc falán; akkor a kibujdosottak hazajáró lelke megpihen, s a marttyrok kiomlott vére megtermékenyíti a völgyeket és rónákat... s a Küküllő csobogása, s a Hargita üzenete a Nemere szárnyán el fogja susogni a holt költőnek, hogy „ismét magyar lett a magyar“.

Ez ohajtással, ebben a reményben teszem le a székely anyaszék, Székelyudvarhely város polgárságának koszoruját e sirra.

Nyárban.

— Irta Demeter Dénes. —

Ezer reménnyel néztünk élébe
S várjuk áhitva, hogy mivel fizet,
Mert megfogyatkozott immár kenyerünk,
Ruhánk is rongyolt, megtépte az élet.
Néhány esztendő oly mostoha volt,
Csoda-é, ha már kételkedni kezünk
Csüggedt reménnyel csak azt kérdezzük:
Oh nagy Istenünk, hát mi lesz velünk?

A kaszák készen, munkás kéz is van;
Csak kövéren dülnének a rendek;
De oh mily rosszul biztatnak mostan
A máskor gazdag mezők és berkek.
A sarlónak is munkája lesz már,
Ha arany színre megéri a kalász
S ha fizetve lón a sok verejték,
Magasba száll sok millió fohász.

Ne csak ekkor oh ti jó emberek,
Még akkor is, ha nem arathattok —
Mindég egy szebb s boldogabb jövőt várva
Dolgozzatok... s Istenben bizzatok!!

lop itt nem sirkereszt, hanem diadalkapu, melyen a jövőndő, független Magyarország bevonul!

Szüksége van a nemzeteknek, uraim, az ilyen sirokra, az ilyen oszlopokra, mert ezek a sirok, ezek az oszlopok kötik össze a multat a jelenel s a kétségbeesés napjaiban, nagy küzdelmek bekövetkezése előtt erőt nyujtanak a csüggedőnek s a bátornak karjait megacézolozzák.

Mert, beszélnek a sirok! Oseink, szeretteink sirja a földhöz köt bennünket, édesanyánk sirja a távol idegenből visszaszólít a szívzaggató vágy ösztönénél, de azok a sirok, melyekben a nemzeti ügy marttyrjai pihennek, azok a sirok nemcsak a földhöz kötnek bennünket, hanem egyszersmind parancsoló erővel köteleznek, hogy mi is folytassuk a küzdelmet azon eszmék megvalósításáért, amelyekért ők nem habozták feláldozni az életet!

Uraim, beszélnek e sirok! Nem csak az áldó imádság kegyeletes szavaira készítenek bennünket, hanem követelik, hogy azért a földért, amelyért s amelyen ők vérükkel pecsételték meg a nemzeti szabadság nagy igazságát, azon a földön, azért a földért tudjunk élni mi!

Mert nem azért jöttünk el, uraim ide, hogy a lelkesedés pillanatnyi lángjával gyujtsuk fel a mult szövétnékét, hanem azért, hogy a munkától megfáradva, a lelkesedéstől megizzadtan megszemjuhozva: erőt merítsünk abból a forrásból, mely a „kuruczok lovainak patkói“ nyomán bugyog fel, erőt merítsünk abból a forrásból, mely a vértanuk sirjára hullatott könnyekből fakad fel; erőt merítsünk abból az ihletből, mely Petőfi ajakára seregeket teremtő dalokat lartja utolsó hurjának pattanása 60 év után harsány szózatá erősödve, fülünkbe zugja, hogy tovább kell küzdenünk azon igazságért, mely az ő ravatala lett, s melynek diadalra jutása lesz emlékezetének legkolosszálisabb monumentuma.

Komoly köteletség sulya nehezedik reánk, uraim, mely megköveteli, hogy e szent törekvésben egygyé forrjanak a szívek, egygyé legyen a kar, mert:

„A porszem is, míg egymagában áll,
Elfujja könnyen, egy szél, egy lehelet,

E két szélső álláspont közt, úgy vélem, nem nehéz megtalálni azt a közép álláspontot, mely mind a két fél, t. i. fürdőző és bérlő, illetve tulajdonos panaszát egyesíti. Mert kétségtelen, hogy az erdélyi, de különösen a székely fürdők egy-kettő kivételével az utóbbi években rohamosan sülyedtek, mi folyhat abból, hogy a közönség nem támogatja kellőleg; vagy azért nem támogatja a közönség a fürdőket, mert az utóbbi időben rohamosan estek az enyészet felé. Szóval ez egy cirkulus vitiozus, melynek mindkét fél megadja az árát.

Azonban a sülyedés egyetlen székely fürdőnél sem olyan bántó és szembeszökő, mint a minket, székelyudvarhelyieket, közvetlen közletről érdeklő Szejke-fürdőnél. A megsemmisülés nyomta rá csalhatatlannl erre a fürdőre bélyegét, s míg vizeinél, fekvésénél fogva az e város közönségének nyaralóhelyéül kellene hogy szolgáljon, ott tartunk, hogy a közönség borzadva kezdi elkerülni e nagyrahivatott, de elátkozott helyet, hol minden épület az enyészetről mond regét.

Itt cselekedni kell, még pediglen erélyesen, mert nem lehet mentségül elfogadni azt az álláspontot, hogy annak pusztulása csak a tulajdonost érinti. Egy ilyen ásványviz-fürdő közkincs, melyhez a társadalom minden tagjának joga van. Szükséges az, hogy az illetékes hatóság erélyesen szóljon bele ebbe a dologba, hogy a romlási processusnak végeszakittassék, s a fürdő átadassék igazi rendeltetésének: e város üdülő és fürdőhelyének!

Nem szükséges, hogy a legendaszerű angolokra várjunk. Ugy gondolom, hogy a vármegye urai közt is találkozik, ki méltányolni tudja e fürdő gyógyhatását és jelentőségét. Ha jelenlegi tulajdonosa — még ha az Emke is az, — nem hajlandó arra áldozatot hozni, akár anyagi eszközök, akár vállalkozói szellem és érzék híján — úgy tegye rá a hatóság a kezét és — zárrassa be. Egy ilyen nagyobb tőkét képviselő fürdő egy-két évig való kamatoztatlanul való hevertetése majd gondolkozóba ejti a tulajdonost, s vagy az eladásra, vagy pediglen beruházásokra készíti.

Azonban úgy állunk a beruházással, hogy itt kicsi pénzzel tényleg kár hozzá kezdeni. Az igények megnövekedésével párhuzamot kell tartson az, ki e fürdőt újraépíteni akarja. 100—150 ezer korona befektetés szükséges ahhoz, — mint azt közelebbről megírtam, — hogy meglepő dolgokat produkáljunk. A hideg és meleg-fürdők, egy modern vendéglő és egyelőre csak egy pár villa újraépítése, az összes meglévőnek lebontása, a fürdőterület parkirozása, egy hatalmas melegített uszoda létesítése, (mely bő vizénél fogva megbirja a félváros fürdőző közönségét), a fürdő értelmes reklamirozása, mondjuk, egyelőre elegendők lennének ahhoz, hogy a közönség kedvet kapjon az oda ránduláshoz, mivel ott szépet, elevenséget látna, tehát olyant, ami az elfáradt kedélynek is üdülést nyujt. Olyan nyaralójává kellene tenni a Szejke-fürdőt Székelyudvarhelynek, hová a nap munkája után a félóránként közlekedő omnibuszokkal kimennek a családok is a már ott mulató családtagokhoz. Zenezótól, hangos jókedvtől visszhangoznak a szanetlik, az árnyas erdei utak, a parkok, kuglizók és teniszgrundok. Tarka csoportokban, vidám emberek feledik a nap fáradalmait és gyujtenek új erőt a holnapi és nyáron át egy egész évi munkához. Szóval olcsó pénzen az itthoni kényelmet nem feláldozva, nyaralnak a balzsamos levegőn és fürdenek a kiváló gyógyvizben.

Egy jobb sorsra érdemes fürdő érdekében emeljük fel szavainkat. Azonban egyben a közönség érdekét is védeni akarjuk, amidőn a fürdő tulajdonosát vagy a Szejke eladása, vagy pedig-

len újraépítésére akarjuk kényszeríteni. Ezt meg kell szivlelnie, mert a dolog így tovább nem maradhat. A hatóságnak kötelessége, hogy itt tovább szemet ne hunyjon, s a szükséges lépéseket megtegye.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

A fuzió fecskéi.

Nyarál a politika nagy álmosan. Mint ahogy zivatarok kezdetén álmos lankadságban, tompa kábultságban, élettelenül pihen a nagytermészet. Csupán a fecskék röpdösnek nagy gyorsan, előre való ijedéssel jelezvén, hogy záporos idő következik. Szakasztott ilyen módon röpül föl az álmos politika légköréből is egy-egy kombináció, keringve szereten ivekben, csapkodva izgott szárnyalással, hogy mindenképpen magára hívja a figyelmet.

Igy tölti be a politikai atmoszféra tompa csendjét mostanában a fuzió fecskéi is. Fuzió! Hát bizony ez a politikai fordulat annak idején nagyon elkelt volna, mikor a hazafias pártok között még nem állott tátongó szakadék. Mi magunk is a magyar vidékeknek e kérdésben való hangulatáról írván, megjelöltük, hogy a fuzió a függetlenségi párt eszméinek alapján s az alkotmánypárt mérsékelt modorával rokonszenves kormánypart lehetne. Megfordítva azonban, az alkotmánypárt alapján s a függetlenségi párt eszméinek a színezetével csak hazugságként festene a fuzió és semmiképpen se lehetne gyökere a nemzet lelkében.

És éppen az a baj, hogy a fuziót ilyen megfordított alakjában erőltették. Megindult a függetlenségi párt hangos kapacitálása, hogy lépjen át hatvanhetes alapra, hiszen most is ott van. Adja fel radikálizmusát, ami ugyis csak vágyként lézenghet, de kormányzó valósággá nem válhatik. Szolgáltatassa be eddig szerzett népszerűségének, a nemzeti öntudatra és önértékre ható nagy képességének egész erkölcsi tőkéjét, hogy az uralkodóval való viszonyunk alkuképesebb, simább és kényelmesebb legyen.

Hát az ilyen fuzió nagyobb veresége lenne a nemzetnek, mint amilyen veszteség érhetné a függetlenségi elvek érvényesítésének kemény próbájából. Ilyen fuziót mi sem kívánhatunk, bármennyire át is vagyunk hatva attól az óhajástól, hogy a nemzet eddigi vezérei tovább is együtt működjenek. Amilyen nagy egyéniségek ezek a vezérek, a nemzet joggal elvárhatja tőlük, hogy a függetlenségi eszmében való mind hatalmasabb és mind egységesebb együttérzés szellemi kincsét el ne árulják a maguk kényelmes kormányzása kedvéért. Ha azonban ezt a szellemi kincset egyszerűen átutalják az uralkodóház birodalmi felfogásába, s csak egy néhány, nekünk eddig kedves személyiség kormányképességét váltják meg vele és ehhez igyekeznek támogatásul fuziót kovácsolni: ezt a munkát csak a maguk nimbuszának tönkretételével, a nemzet önértetének le-sújtó csalódásával és pártjuk embereinek kötéllel való fogdosásával vihetik végbe.

A belülről és kívülről szaggatott magyar közélet mit nyerhet az ilyen erővestéssel, önértégyilkolással, — azt az analfabéták is kiszámíthatják. Az ilyen fuzió egyetlen lesz egy második mohácsi csatavesztéssel, mely a nemzetet évszázadokra dobja vissza önálló fejlődésében. Unalmas sikság lesz akkor a magyar közélet, melyen igazi nagyságok helyett csak honcsokturásból fog állani minden magasság.

A fuzió fecskéi talán mégse csinálnak nekünk ilyen szomorú tavaszt.

Egy kis zálogosdi.

Minden ujságunk nagy barátsággal emlékezett meg a szepességiek kongresszusáról. A jó czipszerek igazán meg is érdemlik azt a jó barátságot, mert az ugynevezett fajmagyarok lelkületétől miben sem különbözik az ő hazaszeretetük, magyar földhöz való ragaszkodásuk és tüzes magyarságuk. Még talán a jókedvünk, a könnyelműségünk is egyvéru. Századok folyása alatt úgy összeszoktunk, úgy össze melegedtünk, hogy nem tudjuk már se mi, se ők, hogy vajjon van-e külön czipszer-nyelv is a világon. Körülbelül úgy állnak ők Magyarországon testében, mint mi székelyek, itt a keleti határszéleken. Bizonyos finom fajú különbségek egy törzsésé csatolnak bennünket, egyforma eredetűek, de ez az együvé csatolt törzs annál hatalmasabb támogatója a magyar állam-eszmének. Kettős láncolat fűz ez állameszméhez;

a magunk külön multjainak a szelleme, s a minden magyarban élő hazafiság.

Nem hiába állították követendő mintaképpül a jó czipszereket a közöttünk minduntalan áskálódó nemzetiségek elé. Nemzetiségi atyánkfiai csakugyan tanulhatnak becsületet, hogy állam keretében külön egyéniséget maguknak nem követelhetnek, hanem külön egységük minden erejével az állam egységéhez tartoznak hozzátapadni. Nem is tartoznak, hanem önkéntelenül kellene ezt megtenniök. Ahogy a gyermek önkénytelenül érez az anya iránt, s ahogy az élő fű, fa, virág önkénytelenül gyökerződik az ő anyaföldbe.

Ezt a nemzetiségek csakugyan megtanulhatnák, ha nem is a székelytől, de legalább a jó czipszerektől. De persze szép szóval erre csak hiába kérjük őket. A czipszerek városait is századokon keresztül idegen országoknak zálogba adták a magyar királyok. Ugy támadt talán a hozzáak visszavágyó szeretetük. Hátha zálogba tennők valahova a mi kedves nemzetiségeinket is, de persze az itteni városaik nélkül? . . . Ugy gondoljuk, hogy nagyon-nagyon hamar visszavágyakoznának ide miközénk.

HIREK.

Székelyudvarhely, aug. 8.

Egyről-másról.

— Kizsákmányolt erők. —

Egy vidéki ujságból olvasom, hogy egy jó ismerős, buzgó és becsületes hivatalnok golyót röpített fejébe, azon hétköznapi okból, mert családja élet-szükségeit szerény keresményével fedezni nem bírta. Ebből az egyéni tragikumából a nemzet szellemi napszámósainak nyomoruságát érzem ki én s remegve gondolok rá, mi lesz akkor, ha majd a szellemi tőke kizsákmányolása ellen is megindul egy legújabbkori szociális forradalom?!

Nem a rongyokkal kérkedő nyomoruság támadja meg a mai társadalmi rendet. Oh, a rongy csak fizikai szenvedést hagy takaratlanul s annak az alamizna is gyógyító flastroma lehet. A fizikai munka értékének súlyedése nagy baj bizonyára; a két munkás karja után megélni nem tud az kétségen kívül örök bizonytalan eleme lesz a társadalmi békének. De félni legalább a nyers tömegetől egyelőre nem kell. Eszmék nélkül küzd az ma még. A célokat meglátni nem tudja. Kiszámítani nem képes, hogy a nemzet produktív tevékenységének eredményeiből micsoda osztályrész illeti meg. Állokoskodásuk könnyen megtévesztik még értelmét, jelszavakban merül ki egész etikai tartalma: valami a nyelvében van s nem tudja, mi az; bokrátság kalapról almodik a rongyos csizma mellé: az igazságot még nem ismeri meg. Győzni enélkül nem fog sohasem.

Ha vihar lesz itt, az a szellemi munkások ropant erejéből indul ki. Mert a szellemi munkások beláthatatlan csapat ott van máris a szenvedése Golgotháján. A vállán kereszt, de szívében megnyugvás helyett keserű elégedetlenség s ebben az elégedetlenségben benne van már az igazság ereje is.

A létfeltételek megdrágulásához képest a szellemi munka értéke annyira alászállt, hogy a hivatalnoki élet nem egyéb, mint a nyomor eltitkolásának művészete. A művészet az hogy felemelt főve járjunk akkor, amikor majd leroskadunk az élet sulyai alatt. És a művészet az, hogy fegyelmezett udvariasággal köszönjünk értelmi erőink kiszípolyozóinak. De ez még csak hazugság és annak is gyáva.

Az iskolázott ész azonban tudja keresni a matematikai szabályokat a nemzet gazdasági életének eredményeiben is. A számítás pedig azt mutatja, hogy nemzet gazdasági szempontból a nemzeti tőkének legnemesebb: a magasabb kiképzettetés érdekében használt része elpazarolt és meddő, mert az száz eset közül kilencvenben a kamatot sem adja meg. Vagy nem annak hozza a kamat a hasznát, akit megilletne. Hova lesznek tehát a szellemi munka kamatai, megosztva azokra a rövid esztendőkre, melyek alatt a sorvasztó munka a betű vetők erejét kimeríti? Gyümölcsözök-e a szellemi munka vagy sem; s ha igen, hát akkor ki élvezi gyümölcsét s micsoda végtelenül igazságtalan gazdasági berendezés okozza azt, hogy a termő fa talajszegényülés miatt szenvedjen. On! Ha ebből a gondolatból a szellemi napszámósok nagy intellektuális ereje kihámozzal az igazságot, micsoda forradalmi mozgalom indul meg akkora a nevelési tőke kizsákmányolása ellenében!

Hogy megterem majd a rejtett keserőségekből egyszerre a legnagyobb szociális probléma! Hogy elsápad majd a társadalom, mikor ezek támadnak rendszere és igazságtalanságai ellen, akik a fizikai nyomor betörései ellenében leghivebb őrői voltak!

Hanem most még csend van. A szellemi munkások hazudozásokkal igyekeznek egyensúlyba hozni a megbillent serpenyőt. Koldulják a munkát, sovány eredményeit alázattal megköszönik és porba borulnak a nagy tőke bálványá előtt és sovár szemekkel lesik a felhalmazódott arany csillogást. Hajh, ha majd a csalódásokon átment nagy értelmi ereje a nemzetnek a produktív munka igazságos jutalékait keresni megindul, akkor látunk csak egy igazi vihart, amely a mai társadalomnak kizsákmányolásra és nyereszedésre alapított szervezetét irgalmatlanul elsöpri.

H.

A hatvanadik évforduló.

Hatvan éve! Hogy elrepült az idő. Egy emberélet telt el azóta, hogy Petőfi halálával a magyarok Mekkájává avatta a fehéregyházi sikot. Elrepül az idő s az utókor gyermekei szent áhitattal borulnak le a síron, hol a szabadság hősei s a költők legnagyobbja Petőfi alusszák örök álmukat a duló csatak után.

Évenként megjelennek sirjuknál, hogy leróják a kegyelet adóját. Julius 31 én 60 éves évfordulója volt a nevezetes napnak, s f. hó 1-én ünnepelte meg a messze vidékről összezarándokoltak serege a szomorú évfordulót.

D. e. 9 órakor ünnepélyes isten tisztelet volt a segesvári róm. kath. templomban, a honnan az ünneplők nagy serege külön vonaton ment ki a fehéregyházi honvéd emlékhöz a hol lefolyt az ünnepély első fele.

Az érkező vendégeket a kolozsvári máv. műhely zenekara várta s a Rákóczi hangja mellett vonultak ki az emlékhöz. Itt az alsórákosi Emke daloskör Hymnusa nyitotta meg az ünnepélyt, a mely után Irsay József alsórákosi ref. pap országos képviselő lépett a szószékre és tartotta meg nagy hatású emlékbeszédét. Szavalt Győrfi Károly és Bacskófszky Károly s énekelt a székelykereszturi ifj. dalárda, a debreczeni és a tordai dalkörök. Bár mindannyian fényesen oldották meg feladatukat, mégis a leglélekemelőbb volt midőn Kéry Gyula, a Petőfi társaság titkáranak beszéde után a 200 drb. piros rózsát elhintették a segesvári lányok a síron.

Szebbnél szebb koszorukat helyeztek el a síron a különböző egyesületek, az alsórákosi dalárda, a székelykereszturi ifj. dalárda, a kolozsvári összhang, a debreczeni dalárda, segesvári polgári kör, a marosvásárhelyi függetlenségi párt stb. A segesvári tulipán szövetség nevében Br. Kemény Béláné tett koszorút a megszívlelendő szavak kíséretében, hogy azt a szabadságot, a melyért ők feláldozták életüket csak úgy vivhatjuk ki, ha pártoljuk a magyar ipart mert így lesz vagyonos a nemzet, s csak gazdag nemzet lehet igazán független és szabad. Székelyudvarhely város polgárságának koszoruját itt Benedek Aladár joghallgató formás beszéd kíséretében helyezte el.

Az ünnepély végeztével külön vonaton ment be a nép Segesvár városba, a hol a városháza nagy termében bankett volt. Itt is szebbnél szebb beszédek hangzottak el, különösen Vallbaum Frigyes segesvári polgármester, valamint Melzer Vilmos országos képviselő mondtak figyelemre méltó tőstokat az egyetértésre és a hazára. Somogyi István alispán indítványára Darányi minisztert táviratilag üdvözölték. Dr. Varga debreczeni ügyvéd Segesvár város közönységét, Szabó János Kossuth Ferenczet köszöntötte fel stb.

Délután már félhatra járt az idő, midőn a zászlók alatt megérkezett a közönység a Petőfi szobrához, a hol lefolyt az ünnepély második fele, melyet a tordai daloskör éneke nyitott meg s azután Vertán Endre országgyűlési képviselő mondotta el igen szép és nagy hatású emlékbeszédét. Itt szavalt Szalontay Gabor és igen szép nagyhatású költeményét Lukács Tihamér. A dalkörök éneke s a kolozsvári Máv. főműhely zenekarának művészi előadása után a küldötségek koszorút helyeztek a szoborra. Legelsőnek Somogyi István Nagykovácsalvármegye agilis alispánja helyezte el a vármegye tisztikarának koszoruját. Városunk polgárságának koszoruját itt Pálffy Aladár helyezte el tartalmas és szép beszéd kíséretében. A segesvári magyar polgári kör koszoruját Ranóti Adolf a kör fáradságtalan alelnöke tette le. Udvarhelyvármegyét úgy a csatasíkon, mint Segesvárt a

Jó lesz ezt az izetlenséget ízében megszűntetni, nehogy az idejének amugy is megcsappant száma még alább szálljon és így amit nyerne a révén, azt elveszítsék a vámon?

Az idő most már teljesen földértült, a légnyomás és mégis csak 350 család és mintegy 550 személy van itt, és így az elég drágán kapható lakások fele részén üresen áll, aminek oka, a kezdetben kedvezőtlen időjárás, a drágaság és pénzügyi hiányon kívül — talán az is, hogy a tulipános mozgalom napján szalmatűz módjára ellobogván, Miniszterinktől és többi kegyelmes urinktól elkezdve, éppen azok vizik külföldi fürdőkre pénzüket, akiknek pedig nem hivatalos volt a tüntetni a magyarhoni fürdők mellett.

A társadalmi élet lanyha; összetartás sincsen; minek oka talán a fürdő közönség nemzetiségi divergenciájában, hogy úgy mondjuk nemzetközi jellegében lehető fel, pedig mindennap együtt — s egymásra vagyunk utalva.

Étkezni 6 helyen is lehet méltányos és a viszonyok szerint nem is nagyon drága áron.

Első étkező helyiség a Gáspár Sándoré, a gyógycsarnokban. — Gáspár Sándor tőlünk távozott el elég jó hirt nevet és emléket hagyva.

Jól lehet étkezni a „Zöldfánál“ — a „Három huszár“ vendéglőben, „Schweiczi udvar“-nál, az „Ida“ villában és az izraeliták kóser vendéglőjében is. Van ezeken kívül 3 elég jó hírű és élénk forgalmu csemegeüzlet is. Van állandó hűsvágás és naponként majorság s vetemény piac, honnan azok, akik háznál főzhetnek, ha nem is olcsón, — de mégis elég könnyen beszerezhetik a szükségeseket.

Dacára ennek a sok kedvező körülményeknek, s az előnyös természeti fekvésnek, sajnos! hogy ez a kedves fürdő s e versenyképes a külföldiekkel, sőt tovább fejlődése is gátolva van, kivált az anyagiakban való fogyatkozás miatt, mert — tudomásunk szerint — a fürdő társaságnak sok adóssága van. — A magyar állam pedig — míg Vizaknának milliókat ad, addig Tsnádnak még segítő jobbot se akar nyújtani.

Románia fenkölt lelkű költő királynéja fölkeresi Borszékét, de ide bár egy kis főhercegecske se jut, pedig talán még ez is adhatna egy kis föllendülést.

Vajjon mivel lehetne nagyjaink közül bár egyet ide édesgetni, ha még a fenséges vidék se vonz?!

Ezekben kívántam ismertetni a Tsnád fürdői életet és viszonyokat. — d. —

KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.

A miért a Polgári-Kör bérletét felmondták.

Székelyudvarhely, aug. 5.

A „Sz. Udvarhely“ című lap folyó évi 61. számában egy névtelen cikk jelent meg, mely a „Polgári Önképző- és segélyző egyesület“ bérletének felmondásával foglalkozván, a város tanácsát meg nem érdemelt támadással illeti.

Elvünk ugyan, hogy olyan emberrel, aki magát be nem mutatja, szóba nem állunk, de mert a cikkely alkalmas a közönség megtévesztésére, nem az ismeretlenség homályába rejtőzködő cikkirónak való feleletképpen, hanem a közönség felvilágosítása végett szükségesnek tartjuk a dolog igazi állásának ismertetését.

Mindenki tudja, hogy Székelyudvarhelyen a városháza kérdése egyike azon kérdéseknek, melyeket a legnagyobb jóakarat mellett is talán legnehezebb megoldani. Éveken át tárgyaltuk, hogy hova helyezzük el, telket is vettünk, terveket is csináltatunk s mikor mindez megvolt, egyszerre csak elaludt minden. A telek volt-e alkalmas, vagy a tervek voltak-e rosszak, avagy a pénz hiányzott-e, most ne kutassuk. Elég az, hogy a város összes hivatalai egy szűk és városházának épen nem alkalmas bérházban vannak elhelyezve. Ebben a házban nincs egy türehető közgyűlési terem, mert az a helyiség, ahol a közgyűléseket szoktuk tartani, nem kilenczven képviselőtestületi tagnak, hanem harmincznek a befogadására sem elég nagy. Nincs irattárnak való helyiség, pedig fontos dolog, hogy a várost érdeklő irományok kellőképp el legyenek helyezve s azon a szobában, a melyben az irattárt őrzik, ne járjon keresztül boldog, boldogtalan, akinek csak valami dolga van a tanácsnál. A tisztviselők is egymásra vannak zúfolva, ami különösen az ügyfelekkel érintkező, tárgyaló tisztviselőknél lehetetlenné teszi vagy legalább is szerfölött megnehezíti az alapos és jó munkát. Adóhivatalunk egyik ablaka a Vargapatakra, másika az árnyékszékre néz s az egész helyiség télen, nyáron egészségtelen büzzel van tele.

A türehetetlen állapotokon úgy akartunk segíteni, hogy a vámkezelőség részére egy szobát béreltünk az épület földszinti részén. Ezt a bérletet

azonban most a bérbeadó felmondotta, mert a szobára magának is szüksége van. A tanács tehát kénytelen volt a vámkezelőség számára más alkalmas helyiséget keresni, s mert éppen azt a helyiséget találta legalkalmasabbnak, a melyet a „Polgári Önképző Egyesület“ bérel, azért mondotta föl a szerződésben biztosított jogánál fogva a bérletet.

A tanácsot a bérlet felmondásában az is vezette, hogy a városi hivatalok egy részét is jobban elhelyezhesse. A régi városháza nagytermét pl. közgyűlési teremnek akartuk fölhasználni, a mellékszobákban pedig szintén elhelyezhettünk volna a vámkezelőségen kívül is még valamit. Szóval nem is olyan rettenetes, antiszociális és antikulturális gondolat volt a felmondás, mint ahogy azt valaki, — nem tudjuk, miokból — feltüntetni igyekszik.

Különben sem értjük, mi összefüggésben van egy közönséges lakás felmondás akár a társadalmi kérdésekkel, akár a kultúrával. Van Székelyudvarhelyen elég kiadó lakás, klubhelyiségnek alkalmas is akad s más helyiségben is ép úgy lehet ujságot olvasni, politizálni, műkedvelői előadásokat rendezni, mint ebben. Másrészt azonban rámutatunk arra a körülményekre, hogy a kultur ember tiszteli mások jogait és különösen tiszteli a tulajdon szabadságát. Már pedig a városnak szerződésben biztosított, kétségbevonhatatlan joga van a szerződés felmondására, ha a bérbeadott helyiségekre szüksége van. Hogy szüksége van, az a föntiekből kitűnik. Ha tehát a lesből támadó, ismeretlen cikkiró úr annyira — felsőbbrendűnek tartja magát kultúra tekintetében a tanácsnál, hogy ezt az egyszerű hivatali ténykedést is kultúra ellenes ténynek meri bélyegezni, eszébe juthatott volna ítélete kimondása előtt, hogy a kultúra alapföltétele mindenütt és mindenkor a jogok tisztelete, s nem a tanács volt az, aki jogtalanul járt el.

Azzal a póttadóval pedig, mely a felmondás folytán hárult volna a városra, ne igen ijesztgesse senki a közönséget. Az efféle kijelentés jó lehet demagóg frázisnak, mely a viszonyokkal ismeretlenek közt hatást tehet, de az avatottabbak jól tudják, mi rejlik alatta. Egy kis számítás azokat is felvilágosíthatja, akik a póttadó falra festett ördögét valóságának vették. A régi városháza összes helyiségeiért fizet a „Polgári Önképző Egyesület“ 1500 korona évi bért. Ugyanó kap a neki nem szükséges helyiségekért 1128 koronát. A valóságban tehát úgy áll a dolog, hogy az Egyesületnek csak 372 koronájába kerül az egész emeleti rész. Az Önképző Egyesület által kiadott helyiségekért ugyanazt a bért a város is megkapná és kapna hozzá az emeleten olyan helyiségeket, amelyeket hivatali helyiségeknek, tehát közcélra nagyon jól feltudna használni, s a melyekért évi 372 korona nevetségesen csekély bér. Ha a vámhivatalnak új helyiséget bérelünk — mert a Bem-utcában, a nemsokára lebontás alá kerülő Minderféle házban csak ideiglenesen és rossz helyen is lesz elhelyezve — ezért is körülbelül kell ugyanannyit fizetnünk s mégis ott vagyunk, hogy nincs hol egy népesebb közgyűlést megtartanunk. Látható tehát, hogy a város anyagi helyzete a felmondás következtében nem rosszabbodóék, sőt javulna, s az a bizonyos póttadóemelkedés csak üres agyrem.

A városi tanács kötelességszerűen járt el, midőn a város tulajdonát megfelelően hasznosítani és valóban a város javára fordítani igyekezett. A város polgársága ellen való merényletről tehát annál kevésbé lehet szó, mert az Önképző Egyesület sem lehet a város polgárságával azonosítani. Ez egy jogi személy, melynek a városétól és a városi polgárságtól egyik vagy másik részétől különböző, sőt azzal ellentétes érdekei is lehetnek.

Végül még csak annyit jegyzünk meg, hogy a városi tanács és az „Önképző Egyesület“ vezetősége között a felmondás után, de a szóban forgó cikkely megjelenése előtt ebben a kérdésben megegyezés történt, mely szerint az Önképző Egyesület a bérlet lejártáig, vagyis az 1910. április 24-ig a bérelt helyiségben benne marad. Ezt a körülményt csak azért említjük meg, hogy az idegen lében kanál szerepére vállalkozó cikkirót és organumát a kirohanás sikerén érzett büszkeség szét ne repessze. Más részt azonban ez azt is dokumentálja, hogy a közéletnek egyes harcsoai mennyire jól vannak értesülve s mennyi jóhiszeműséggel támadnak.

Egyebekben nyugodt lelkiismerettel várjuk egyedül illetékes fórumunk, a képviselőtestület határozatát.

Szó Domokos,
v. tanácsos, h. polgármester.

Dr. Pál Ernő,
v. tisztü-ügyész.

KÖZGAZDASÁG.

A kenyér ára.

Kint a falun, a tanyákon bűg a gép és csurog az élet a zságra. Hol több, hol kevesebb, a mint azt az Egek ura megengedte. Mert ma még szép Magyarországon mintha csakugyan az idő volna a gazda, a szerint terem, a mint jobb vagy rosszabb az idő járása. Pedig de másként lehetne, ha a föld urai megfogják a dolog végét! Különösen azok, a kiknek van min gazdálkodni, a száz holdak urai, tehát a kiknek telhetne az intenzivebb, a jó gazdálkodásra.

Am mit látunk? Nem-e azt, hogy a nagybirtok ősdi gazdálkodása ma sem vett újabb beruházások folytán lendületet, hogy a közép birtok a legtöbb helyen divó külterjes gazdálkodás miatt pusztul s hogy a rossz példa után megy a kisbirtokosság is s ugy dazdálkodik, mint nagyapáink.

Ez utóbbiak azonban, sőt a középbirtokosok sem olkolhatók, hogy a földet rábizzák a jó időre. Szegények és szegényednek, a megélhetéssel járó terhek rájuk nehezedvén alig jut valami csekélyke pénz földjeik belterjesebb művelésére s kisebb területű birtokuk jobban ki lévén téve a megpróbáltatásnak jobb gazdálkodás esetén is több csapás érheti.

Az országos termésátlagok csökkenése tehát csak nagy ritkán irható a kis és középbirtok rovására. Igenis okolhatók azonban ezért azok a kis és ötvenezer holdak, a melyek a külterjes művelés és rossz gazdálkodás folytán számottévv minusszal zárják évről-évre terméseredményeiket.

A magyar föld valamikor Európa élés kamarája volt. Ez a tisztsége azonban már lejárt s ma már ott állunk, hogy a népesség szaporodásával nem tud a mi mezőgazdálkodásunk elegendő kenyeret produkálni s a kivitelnek eleget téve rászorulunk még a silány román és szerb búzára is.

Azt mondják a tőzsde-tudósok, hogy ez az idegen buza csak arra jó, hogy a mi búzáink árát egy bizonyos magas nivón tartsa. Ezt azonban mi nem tudjuk magunkba belebeszélni, mert látjuk, hogy mihelyt idegen gabonával kereskednek itthon alig kap valamit a maga csekélyke terméséért a kisbirtokos gazda. A kenyér ára pedig ennek dacára szinte megfizethetetlen, a minek a munkásnép érzi rettentő súlyát.

Menyivel másként alakulna a helyzet, ha a magunk erejéből állandóan s évről-évre többet többet tudnánk termelni, hogy így ne kelljen idegen termékhez nyulnunk.

Tudjuk azután azt, hogy intenzív munka, belterjesebb művelés mellett s a rosszul kihasznált nagy területek belterjesebb művelésével és főleg befektetésekkel értékesebb volna a munka, nagyobb a kereset, a munkás nép számára, a kik azután nem panaszkodnának a megfizethetetlen élet miatt.

Mi a teendő tehát?

A legelső a belterjesebb gazdálkodásra való törekvés minden vonalon; a második a nagybirtokoknak beruházások általi termés fokozása s a nagybirtokon mezőgazdasági ipari telepek létesítése, hogy a magyar munkásság mindenkor keresethez jusson, végül a tőzsde megrendszabályozása, hogy a kenyér árát ne a kufárok, hanem a termelők, karöltve a fogyasztokkal állapíthassák meg. (Kisbirtokos.)

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Homoród-fürdő vendégeinek figyelmébe

GYARMATHY ÁKOS fűszerkereskedő **Julius 1-ével** Homoród-fürdőre kocsijáratot állít be, mely hetenként 2-3-szor fog közlekedni. A t. fürdővendégek megbízásait, utasításait a legnagyobb pontossággal teljesíti.

Kiadó külön álló lakás
2, esetleg 3 festett szoba,
konyha, pincze, fatartó külön udvarral.
Czim **SOXA ALADAB** könyv-, papirkereskedése
Székelyudvarhely, Éötvös-utca 1. szám.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR cégénél

Legolcsóbb butor bevásárlási forrás! Székely és Réti butorgyára

Marosvásárhely, Főter 47. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy butorüzletünket, mely Erdély legszébb látványossága, egy nagyobb szabásúasztalos műhellyel bővítettük ki és elvállalunk háló, ebédlő, szalon, uriszoba, szálloda és fürdő berendezések készítését a legjutányosabb árak mellett Oriási választék: **vas-, és rézbutorokban, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítőkben, Gyermek- kocsik és gyermekszékekben**

Saját kárpitos műhelyünkben elvállaljuk a legfinomabb kárpitos munkák elkészítését és különösen angol bőrmunkáinkra hívjuk fel a n. é. közönség figyelmét.

Angol bőrgarnitúrák 300 kor. kezdve.

Elvállalunk menyasszonyi kelegyek szállítását és készséggel mutatjuk be gazdag mintagyűjteményünket. — Meghívásra minden vételkötelezett-égnélkül személyesen oda utazunk a rendelmény felvétele végett. — Kérjük a n. é. közönség szíves támogatását és vagyunk kiváló tisztelettel

Székely és Réti,

butorgyárosok.

12-30

Kiadó lakás. Árpád-u. 18-ik sz. ház, mely áll 4 szoba, konyha, kamra, pincze és kertből — kiadó. Értekezhetni **ERŐS ZSÓZSÓ** táblai bírónál.

Eladó ház. Dr. Orbán Balázs-utca 24. szám alatt levő földszintes közház kerttel, meléképületekkel **ERŐS ZSÓZSÓ**. Értekezhetni: **Kossuth-utca 6. sz. alatt.**

Védjegy: „Horgony“

ALiniment Capsici comp., a Horgony-Pan-Expeller

egy régióknak bizonyult háziser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhívnél. Oszónál és meghűléseknél, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossággal legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben: K 80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszeresnél, Budapest.

Dr Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu

Mindennapi szétküldés.

„Kürti“

a jelenkor legjobb
cipőcréme!

Kapható 16, 24, 40
filléres dobozokban
Klaab és Keitz

fűszer és csemege-
kereskedésében
Székelyudvarhelyt.

Baltes Gyuláné

frizirő, Árpád-utca 26. ajánlja magát a mélyen tisztelt hölgy közönség szíves pártfogásába. Elvállal, házhoz járva, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb frizurák készítését, szép kivitelben, jutányos árak mellett.

Eladó ház. Solymossy-utca 18. sz. a. levő 2 szobás ház eladó.

Értekezhetni Dr. Borosnyay Pállal.

Egy nagyon jó juhgyapju fésülő

gép karban levő más üzleti elfoglaltság végett, azonnal jutányos áron eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

MEGHÍVÓ

Klein Zsigmond budapesti fakereskedő cég
székelyudvarhelyi fatelepe, zetelaki és varsági
vállalati betegsegélyző pénztárának

1909. évi augusztus hó 22-ikén, határozatkép-
telenség esetén 1909. évi augusztus hó 29-ikén

Székelyudvarhelyt, Klein Zsigmond fatelep irodahelyiségében,
délelőtt 9 órakor megtartandó

I. évi rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

- Elnöki megnyitó és a jkvi hitelesítők kijelölése.
- a) Az O. M. B. P. közgyűlési kiküldötteinek, az
b) Igazgatóság és a
c) felügyelő bizottság tagjainak megválasztása.

Titkos szavazás útján megválasztandó lesz:

- A munkaadó által kinevezett közgy. kiküldöttek által, saját kebelükből:
 - kiküldött az O. M. B. P. közgyűléseibe
 - pótkiküldött az O. M. B. P. közgyűléseibe
 - igazgatósági rendes tag
 - igazgatósági pót tag
 - 3 felügyelő bizotts. rendes tag
 - 3 felügyelő bizotts. pót tag

- A biztosított alkalmazottak által választott közgyűlési kiküldöttek által, saját kebelükből:
 - kiküldött az O. M. B. P. közgyűléseibe
 - pótkiküldött az O. M. B. P. közgyűléseibe
 - igazgatósági rendes tag
 - igazgatósági pót tag
 - 3 felügyelő bizottsági rendes tag
 - 3 felügyelő bizottsági pót tag.

- Indítványok.

Székelyudvarhelyt, 1909. aug. 7-én.

Az elnök.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyc.morbaj ellen
Borszéki Fokut, közhívnél ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuviz
Baross, veszbaj ellen

Borhegyi, bugybajtó
Boholti, üdítő viz
Előpatoki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légsóburut ellen
Hargitaliget, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfőkut (Saluteris) jó és litheum tartalma
Rápáti, égvényes ásványviz
Székely-Selters, idült gyomor bajok ellen
Sztajkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **természetes ásványviz** gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!